

Mestre verden gennem **musik**

På Sødalskolen arbejder man med den åbne skole for at skabe en alsidig, motiverende og lærerig skolegang. Som led i dette arbejde har man valgt at styrke det kreative område ved at iværksætte et samskabende projekt mellem Kulturskolen Viborg og Sødalskolen i udvalgte musiktimer. Det er overordnet et projektmål, at flest mulige børn og klasser kommer til at opleve instrumenttræning/kendskab og sammenspil på en mere kvalificeret og intensiv måde end i den traditionelle og ordinære musikundervisning i folkeskolen. I projektet deltager musiklærere fra skolen samt undervisere fra kulturskolen. Samarbejdet omfatter den obligatoriske musikundervisning på 1., 3. og 5. klassetrin, hvor 1. klasse har fokus på strygere, 3. klasse på blæsere og 5. klasse på guitar.

Foto: Erik Lyhne Foto: Palle Kjeldgaard

Hvordan startede projektet?

Brian Albæk Jensen (B): Jeg kontaktede Palle Kjeldgaard i 2017 for at etablere et samarbejde med Kulturskolen i Viborg Kommune. Jeg har tidligere været afdelingsleder i Skive, og her havde vi et velfungerende samarbejde. Det ville jeg gerne fortsætte i mit nye job som skoleleder på Sødalskolen. Formålet var at starte et samarbejde mellem skolens musiklærere og underviserne på kulturskolen med børnene i centrum. Det havde sit udgangspunkt i folkeskolereformen fra 2014, hvor skolen og kulturskolen skulle samarbejde.

Palle Kjeldgaard (P): Vi havde haft nogle få samarbejdsprojekter før, men ikke så systematisk som Brian lagde op til. Fra Viborg Kommunes side har der ikke været en overordnet politisk beslutning om at prioritere dette område. Men vi drømmer om at kunne etablere nogle større projekter med en længere horisont.

Hvad indeholder projektet?

P: Kulturskolens formål er at etablere en kompagnonmodel, hvor vi kan tage udgangspunkt i de af folkeskolens elever, der vil arbejde noget mere med musikken. Vores undervisere skal etablere et samarbejde sammen med skolens musiklærere. Herigennem forventer vi en musikalsk afsmitning på alle deltagende klassers elever. Vi blev enige om, at Suzuki-metoden med violin og cello er bærende i 1. klasse, blæsere i 3. klasse og guitar i 5. klasse. Alle elever skal møde instrumenterne, og efter et intro-

forløb over 5 uger skal de vælge, om de vil fortsætte. Undervisningen er baseret på frivillighed og interesse. Gennem forløbet har eleverne fået et instrument med hjem.

B: Vi samarbejder om at finansiere instrumenterne, og sidste år fik vi også tilskud af Region Midt fra en pulje med sjældne instrumenter. Med vores organisering vil vi på få år have givet alle vores elever tilbuddet om fordybelse i instrumentalundervisning.

P: De, der fortsætter, går over til undervisning i kulturskolen. Fordelen for kulturskolen er, at vi som regel kan undervise i skoletiden. På den måde skabes dels mulighed for et bedre skema for underviserne, og dels mulighed for at eleverne ikke skal tage helt ind til Viborg for at få undervisning.

B: Vi gøder jorden i den undervisning, der tilbydes i klasserne, og eleverne får på den måde mulighed for at stifte bekendtskab med instrumenter, de måske ikke rigtig kendte i forvejen. For mig handler det ikke kun om at dyrke talent, men også at åbne øjnene for nye muligheder.

Styrke musikundervisningen

Hvilke fokuspunkter har I i projektet, og hvordan arbejder I hen imod dem?

B: Som jeg sagde lige før, så handler det ikke kun om talent, men om at kunne udbyde nogle tilbud inden for det musiske område generelt til eleverne. Det sker samtidig med, at vi har nogle elever, der har et særligt talent, som vi kan tilbyde ekstra undervisning. Vi har gennem samarbejdet en stor

Palle Kjeldgaard

er musikfagskoleleder på Kulturskolen Viborg i Viborg Kommune

Brian Albæk Jensen

er skoleleder på Sødalskolen

Mette Dam

er musiklærer på Sødalskolen

Foto: Palle Kjeldgaard

Birgit Lyby øver med Noah, Hans og Tristan

forhåbning om, at dette også styrker den almindelige musikundervisning. Når kulturskoleundervisere går sammen med folkeskole-musik-lærere, så får vi det bedste musikmiljø for vores elever. For at sige det lidt firkantet så har folkeskolelærerne en stærk musikdidaktisk platform, og kulturskoleundviserne en stærk faglig viden og kompetence på det instrumentale niveau. Vores elever får det bedste fra de to verdener, og vi får løftet det musikalske fællesskab i skolen. Vi er dog ikke kommet helt i mål; men vi har ambitionerne.

Hvad er jeres plan for at blive bedre til det?

P: Vi skal have kulturskoleundviserne og folkeskolelærerne til at komme tidligere i gang med at tilrettelægge den fælles planlægning. Man skal arbejde på at få en større forståelse af den hverdag, begge faggrupper står i - og en indsigt i, hvad der er essentielt for at etablere et eksemplarisk samarbejde. Det kan både handle om noget så banalt som at aftale, hvilke numre man spiller med eleverne og i hvilken toneart. Så vil vi opleve, at samarbejdet går på tværs, og at de numre, vi øver i kulturskolen, kan løfte den daglige undervisning i folkeskolen.

B: Men vi må også indse, at vi har forskellige arbejdsbetingelser i faggrupperne. Den udfordring må vi tage op, så undervisere på begge institutioner får bedre muligheder for at kunne mødes og planlægge både på et overordnet og detaljeorienteret plan.

Vi har også en drøm om at få musikken til at fylde på skolen og ved forældrearrangementer. Men vi skal samtidig tænke over, hvordan vi kan få eleverne til at føle sig trygge i disse sammenhænge.

Vise alle talenter

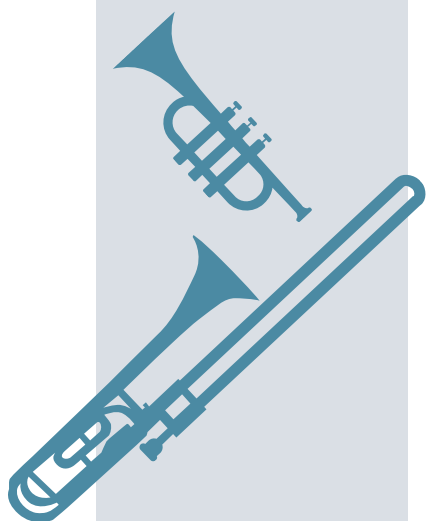
I har som ambition at løfte den almindelige musikundervisning. Er I lykkedes med det?

P: Vi arbejder på det møde, hvor klassens musikundervisning bliver løftet af de elever, der har øvet sig på deres instrumenter. Det er lykkedes til en vis grad.

B: Vi får en oplevelse af samhørighed på en anden måde end tidligere, og eleverne får lov til at præstere på en anden måde end tidligere i musiktimerne, når de har øvet sig mere i dybden. Vi har alle forskellige læringsbaner og forskellige kompetencer, og jeg tænker, at det er vigtigt, at alle børn får lov til at vise deres talenter på alle områder. Med det fokus, vi har på musik, får eleverne en ny platform at vise disse ting på. Det er med til at give udvikling og dannelse.

P: Børnene får også en hel anden forståelse for, hvad de forskellige instrumenter kan, og hvorledes man spiller på dem. Det lagres i hukommelsen - og hvis de ikke fortsætter med instrumenterne nu, har de grobunden for at kunne gøre det senere hen. Vi skal også anerkende, at disse instrumenter er komplekse, og at der er en særlig mestring. Vi skal give børnene et fordybelsesrum og fremme deres musikglæde. Der er nogle elever, der finder nye sider af sig selv. Vi kan også se, at flere og flere børn ønsker sig guitarer i gave - så på den måde har det også en effekt.

Har jeres projekt sat spor i dagligdagen. Jeg tænker f.eks. på morgensang, inddragelse af musikken i projektuger mv.?

vores elever får det bedste fra de to verdener, og vi får løftet det musikalske fællesskab i skolen.

Foto: Palle Kjeldgaard

B: Jeg tror, at det er medvirkende til, at vi har gode morgensamlinger. Da jeg kom til skolen for to år siden, var der ikke så stor tradition for, at der var optrædere og lignende. Det er ofte båret af, at nogle af underviserne har haft fokus på den del, og at der er ledelsesmæssig opbakning. Vi har været så heldig at få en musiklærer ind, der arbejder med det. Vi havde f.eks. Luciaoptog lige før jul med efterfølgende fællessang, hvor alle elever sang udenad. Det løftede kvaliteten. Men det hele kan ikke komme på en gang; det skal have lov til at vokse og rod fæste sig. Jeg tror, at vi har fat i den lange ende.

P: Vi vil rigtig gerne have, at det forankrer sig både i kulturen på skolen og hos det enkelte barn. Der, hvor vi skal arbejde mere med det, er fællesmødet mellem underviserne fra kulturskolen og folkeskolen. Her skal vi opbygge en god kultur for samarbejdet.

Stå på to ben

Hvad betyder det for kulturskolen at deltage i projektet?

P: Det har givet en rigtig god åbning til skolen, og vi kan se, at der kommer flere elever, der vælger den soloundervisning, vi kan tilbyde på skolen. I min verden er sådanne projekter vejen frem for både musik- og folkeskole. Vi står på to ben, både hvor vi får alle elever i klasserne til at spille, og får forøget interessen for at arbejde videre med musikken og dygtiggøre sig på de forskellige instrumenter. På kulturskolerne ser vi, at de ressourcestærke familier kommer af sig selv; men gennem skoleprojekterne får vi mulighed for at møde mange andre familier

og vise, hvad kulturskolen kan. Der er også nogle praktiske fordele for kulturskolens undervisere, som vi gerne tager med, nemlig at de kan få et bedre og mere sammenhængende skema; det er også godt, fordi underviserne så at sige "skal ud og folkeliggøre sig", de skal arbejde med at skabe en bredere pædagogisk indsats, og endelig har det en demokratisk/politisk betydning; for vi når jo alle skolens børn.

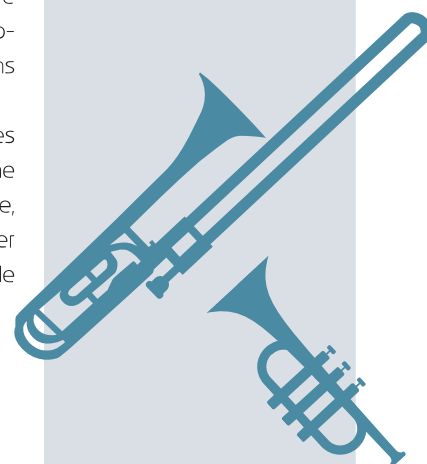
B: Det har jo også en stor betydning for vores "landsbyskole", hvor vi ikke har været vant til denne slags tilbud for vores elever. Det er altafgørende, at vi også har gode tilbud i nærområderne. Her er vi blevet løftet og har kunnet tilbyde nogle gode muligheder til vores elever.

Styrker læringen

I skriver i formålet for jeres projekt, at musikken også er med til at skærpe disciplinen og styrke læringen på andre planer; hvad tænker I om det?

B: Jeg tænker, at der både er en dannelsesmæssig del af skolen og en form for disciplinering, når man indgår i musiske sammenhænge – og det gælder ikke kun musikfaget. Men når man spiller sammen, fordrer det en dannelse omkring, hvordan man agerer i sammenhængen. Det har en stor værdi for mange elever, og der er en tryghed i, at øvningen og sammenspillet bliver en del af deres kultur, og at det bliver naturligt at gå ned i lokalet og spille og være tryk ved det, og der skabes en ro omkring musikken. Selvom der er flere forskningsresultater, der understøtter vores formål, og mange politikere har sat det på dagsordenen, så må jeg konstatere, at der ikke

Ahmed, Rikke, Clara og Lærke går i femte klasse på Sødalskolen i Rødning og de har kastet sig over guitaren med stor lyst. Anders Myhr deler ud af sin store viden

Vi skal give børnene et fordybelsesrum og fremme deres musikglæde. Der er nogle elever, der finder nye sider af sig selv.

Foto: Erik Lyhne Foto: Palle Kjeldgaard

Jeg har også en forhåbning om, at musikken kommer til at stå stærk og klar som en del af elevernes livsduelighed, og at de kommer ud som stærke selvstændige mennesker bla. pga. musikken. Ønsket er, at vi kommer til at mestre verden gennem musikken.

er fulgt bevillinger med fra deres side. Det savner jeg, at nogle ville gøre noget mere ved. Musikfaget skal være en naturlig del af skolekulturen, og hvis der er en transfereffekt og en dannelsesdel i det, så er det bare noget, vi tager med. Musikken kan give en værdi for eleverne, som ikke meget andet kan, og det bliver vi dels nødt til at holde fast i og dels udvikle på.

P: Jeg har lige læst bogen "Sluk - kunsten at overleve i en digital verden, af Imran Rashid". Her skriver han bla., at vores hukommelse bliver dårligere og dårligere, og at vores koncentrationsevne er dårligere end før. Han skriver, at forudsætningen for læring er, at man udvider arbejdshukommelsen. Han skriver også, at hjernen ikke kan multitaske, og at en pærevælling af korte emner forstyrrer hjernen, og at den skal fjerne alle forstyrrelser for at komme tilbage til fokus. Ifølge Imran Rashid er musikken det bedste, man kan arbejde med for at skærpe arbejdshukommelsen og gøre hjernen mere plastisk. Det ligger godt i forlængelse af Peter Vuusts konklusion i den store undersøgelse, der hedder masseeksperimentet. Noget af det, han har målt med sikkerhed, er, at alle, der har arbejdet med musik, har fået en styrket arbejdshukommelse.

Rodfæstes for livet

Hvad er visionen med projektet om tre år?

P: Visionen er, at vi har forankret det mere, og at

vi har fået mødet med musik- og folkeskole til at køre på skinner, og at den specifikke instrumentale faglighed går hånd i hånd med klasserumsundervisningen, så vi løfter i fællesskab med udgangspunkt i eleverne. Jeg håber også, at vi har givet eleverne nogle oplevelser, der rodfastes for livet. På mange måder er vores musikalske oplevelser i dag flyttet til digitale medier og X-Faktor-konkurrencer; så det gælder for os at erobre den klingende musik tilbage og berige livet med den.

B: Visionen for mig og vores skole er, at vi om tre år har fået en mere sammentømret kultur, hvor musikken er en stor og fastintegreret del af vores hverdag - og det gælder alle vores elever og ansatte. Jeg håber især, at vi med årene også kommer til at se en afsmittende effekt for de ældste elever, efterhånden som de vokser op. For vores fokus ligger lige nu fra 1. - 5. klasse; men efterhånden som de kommer i udskolingen, håber jeg, at musikken følger med. Lige nu er der jo også åbnet op for, at vi kan tilbyde musikundervisning som eksamensfag i udskolingen. Jeg har også en forhåbning om, at musikken kommer til at stå stærk og klar som en del af elevernes livsduelighed, og at de kommer ud som stærke selvstændige mennesker bla. pga. musikken. Ønsket er, at vi kommer til at mestre verden gennem musikken.

Ind i alle revner og sprækker

Interview med Mette Dam – musiklærer på Sødalskolen

Du samarbejder med Sara Blichfeldt fra kulturskolen omkring violinspil i 1. klasse. Hvordan er forløbet startet?

Det startede med, at Sara var med i klassen de første tre gange sammen med mig. Hun og jeg skiftedes til at have musikalske aktiviteter, hvor Sara bl.a. spillede til på violinen. Det afførte en snak om violinen, og hvad det er for en størrelse. Alle i klassen prøvede at holde den og spille lidt på den. Efter det delte vi klassen i tre hold, hvor Sara har 8 elever, som hun arbejder med, og jeg har 16. Så har vi en turnus, hvor Sara i et forløb over 5 uger introducerer violinen for en gruppe, hvor jeg har de to andre grupper. Efter det forløb skifter vi, så Sara får en ny gruppe. I forløbet har eleverne violinerne med hjem. Når hele forløbet er gennemført, tager Sara og jeg en samtale med dem for at finde ud af, om der er elever, der har en særlig interesse i violinspillet, og så danner vi et elitehold. Gennem hele forløbet er Sara med, når der står musik på skemaet. De parallelle forløb i 1., 3. og 5. klasse er struktureret på samme måde.

Rollemodeller

Hvilken indflydelse har det på klassen, at der er så stor fokus på musikfaget?

Det løfter forholdet til og engagementet i faget. Specifikt ift. violinen oplever de også at blive fortrolig med den. På den måde får eleverne generelt et større kendskab til instrumentspil. De glæder sig og er enormt optaget af det. Det giver energi og gejst. Det er selvfølgelig på 1. classes niveau, men lysten til at ville er der. Det har på den måde skærpet deres interesse for musikken, så de dels har mere mod på det og dels fået en koncentration og større forståelse for, at man skal øve sig. Forældrene bakker også godt op, og det smitter også af. Vi har en elev fra 5. klasse, der har spillet violin i 3 år. Hun kom og spillede på den i 1. klasse i frokostpausen. På den

måde bliver de store elever rollemodeller for de små, og det giver dem blod på tanden.

Har I afholdt små forældrekoncerter?

Ikke rigtig endnu, men vi har lavet nogle små ting i klassen og optaget det på video, som vi deler med forældrene. Vi har også planer om, at vi skal opbygge noget mere sammen i klassen og violinisterne; men eftersom det er første år, vi er i gang, skal vi lige finde vores egne ben først. Men planen er, at når vi kommer i gang med eliteholdet, så vil vi slutte af med et arrangement til sommer.

Ny energi

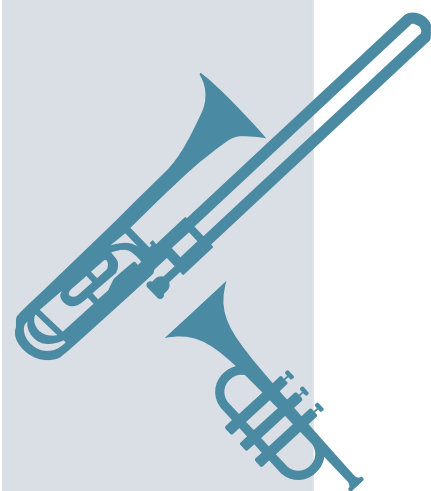
Hvad har det betydet, at der i folkeskolereformen fra 2014 står, at kulturskole og folkeskole skal samarbejde?

Jeg synes, det har betydet, at der er kommet mere musik ind i skolen. Der er selvfølgelig mange dygtige musiklærere i folkeskolen; men det, at man får underviserne fra musik- eller kulturskolerne eller lokale musikere ind som samarbejdspartner, smitter af på energien hos mig, så jeg får en ny energi i undervisningen. De engagerede elever, der stråler gennem den musikalske udfoldelse, smitter også af på min obligatoriske musikundervisning. På den måde får vi en stor synergieffekt til gavn for alle elever og skolen.

Hvad er din ambition til projektet om 3 år?

At vi har mange børn, der får en god og velkvalificeret musikundervisning, og at musikken lever i alle revner og sprækker på skolen. Jeg har også en ambition om, at vi får etableret et skolekor. Min erfaring fra andre steder er, at hvis man i indskoling etablerer et frivilligt kor, smitter det dels af på resten af skolen og dels i kulturskolesammenhæng, hvor vores elever får lyst til mere fordybelse. Det er den gode spiral, som smitter på alle måder. ☺

☺ Jeg synes, det har betydet, at der er kommet mere musik ind i skolen.

☺ ... det, at man får underviserne fra musik- eller kulturskolerne eller lokale musikere ind som samarbejdspartner, smitter af på energien hos mig, så jeg får en ny energi i undervisningen.